

Zaujímavejšie fytoecnologické zápisy

JOZEF ŠIBÍK (editor)

Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV, Botanický ústav, Dúbravská cesta 9,
845 23 Bratislava, jozef.sibik@savba.sk

Milí čitatelia, milí botanici, kolegovia,

aj v tomto čísle rubriky o zaujímavejších fytoecnologických zápisoch sa máte možnosť dozvedieť o vegetácii výnimočnej či už z hľadiska typu spoločenstva, ktoré zápisy reprezentujú alebo druhmi, ktoré sa v nich vyskytujú, prípadne získať viac informácií o rozšírení inak bežných porastov. Štyria prispievatelia nás informujú o výskyte zriedkavého, zraniteľného druhu *Saxifraga cernua* v európsky významnom biotope v Belianskych Tatrách, ako aj o rozšírení vybraných spoločenstiev triedy *Phragmito-Magnocaricetea* v Trnavskej pahorkatine a zaujímavom výskyte zraniteľného druhu *Vulpicida tubulosus* v porastoch kosodreviny na Martinských holiach v Lúčanskej Malej Fatre. Spoločenstvá vresovísk vytvárajúcich komplex s psicovými porastami na Muránskej planine predstavuje vôbec prvý údaj o výskyte tohto typu biotopu v pohorí. Ďakujeme všetkým prispievateľom do rubriky a tešíme sa na nové zaujímavosti prezentované formou fytoecnologických zápisov v ďalších číslach Bulletinu SBS.

DANA BERNÁTOVÁ & JÁN KLIMENT

Botanická záhrada Univerzity Komenského, pracovisko Blatnica, 038 15 Blatnica č. 315, bernatova@rec.uniba.sk, kliment@rec.uniba.sk

Zápis č. 1: Belianske Tatry, Tristárska dolina, horná časť, 49°14'59" s. š., 20°12'19" v. d. (Google Earth™), 6787a, kamenitá sutina, 1650 m, SSZ (vlastné údolie orientované na SV), sklon 30°, plocha 3 m² (3×1 m po spádnici), celk. pokr. neuvedená, E₁ 50 %, E₀ 60 % (pokryvnosť jednotlivých druhov nestanovená), 4. 8. 1995, D. Bernátová, J. Kliment.

E₁: *Cerastium tatrae* 3, *Bistorta vivipara* 2a, *Hutchinsia alpina* 1, *Ranunculus alpestris* 1, *Saxifraga androsacea* 1, ***S. cernua*** 1, *Aconitum variegatum* +, *Arabis alpina* +, *Bartsia alpina* +, *Campanula tatrae* +, *Cortusa matthioli* +, *Dryas octopetala* +, *Erigeron hungaricus* +, *Myosotis alpestris* +, *Pedicularis oederi* +, *Poa alpina* +, *Rhodiola rosea* +, *Salix reticulata* +, *Saxifraga aizoides* +, *S. hieractifolia* +, *S. wahlenbergii* +, *Sesleria tatrae* +, *Silene acaulis* +, *Soldanella carpatica* +, *Swertia perennis* subsp. *alpestris* +, *Veronica aphylla* +, *Viola biflora* +, *Alchemilla* sp. r, *Archangelica officinalis* r, *Crepis jacquinii* r, *Ligusticum mutelinoides* r, *Oxyria digyna* r, *Ranunculus breyninus* r, *Saxifraga paniculata* r.

E₀: *Campyllum stellatum*, *Mniobryum albicans*, *Peltigera* sp., *Sanionia uncinata*, *Timmia austriaca*.

Porast asociácie *Cerastietum tatrae* Hadač et al. ex Hadač 1987 (európsky významný biotop 8120 Karbonátové sutiny v montánnom až alpínskom stupni) s výskytom zriedkavého, zraniteľného druhu *Saxifraga cernua*.

DRAHOŠ BLANÁR

Správa Národného parku Muránska planina, J. Kráľa 12, 050 01 Revúca, drahos.blanar@sopsr.sk

Zápis č. 2: Muránska planina, Zlatno, Za Havraníkom, jz. od kóty 838,8 m, 48°48'56,124" s. š., 20°03'10,548" v. d., ± 4 m, 7186c, (mierne) zvlnený svah (nad jeho bázou), hlinitý substrát na vápencoch, vápnitých ílovcoch a pieskovcoch, 770–775 m, JVV (120°), sklon 3–4°, plocha 24 m² (4×6 m), celk. pokr. 99 %, E₁ 95 % (*Calluna vulgaris* 5–10 cm / *Avenella flexuosa* 35–65 cm), E₀ 35%, 9. 9. 2015, D. Blanár, TV#: 795779.

E₁: *Calluna vulgaris* 3, *Nardus stricta* 3, *Leontodon hispidus* 2b, *Trommsdorffia maculata* 2b, *Agrostis capillaris* 2a, *Avenella flexuosa* 2a, *Carex pallescens* 2a, *Potentilla erecta* 2a, *Anthoxanthum odoratum* 1, *Danthonia decumbens* 1, *Festuca rubra* agg. 1, *Veronica officinalis* 1, *Acetosa pratensis* +, *Achillea millefolium* +, *Briza media* +, *Carex* sp. +, *Carlina acaulis* +, *Crepis conyzifolia* +, *Cruciata glabra* +, *Festuca* cf. *ovina* +, *Hypericum maculatum* +, *Jacea phrygia* +, *Leucanthemum vulgare* +, *Lotus corniculatus* +, *Luzula campestris* +, *Pilosella officinarum* +, *Pimpinella saxifraga* +, *Plantago lanceolata* +, *Polygala vulgaris* +, *Potentilla aurea* +, *Ranunculus bulbosus* +, *Rhinanthus* sp. +, *Stellaria graminea* +, *Trifolium repens* +, *Vaccinium vitis-idaea* +, *Veronica chamaedrys* +, *Viola canina* +, *Angelica sylvestris* r, *Betula pendula* r, *Gladiolus imbricatus* r, *Picea abies* r, *Succisa pratensis* r. Mimo plochy zápisu: *Gnaphalium sylvaticum*, *Luzula luzuloides*, *Lycopodium clavatum*.

E₀: *Pleurozium schreberi* 3, *Polytrichum* sp. +.

Psicový porast s charakteristickým výskytom vresu (*Calluna vulgaris*) svojim druhovým zložením zodpovedá asociácii *Vaccinio-Callunetum* Bükker 1942 zo zväzu *Genisto pilosae-Vacciniorum* Br.-Bl. 1926 (biotop Kr1 – Vresoviská). Na Muránskej planine toto spoločenstvo nebolo doposiaľ zaznamenané. V podmienkach krásavého územia Muránskej planiny ide o veľmi zaujímavý, a zároveň veľmi vzácny výskyt na ploche veľkej len niekoľko desiatok m². Zaznamenaný biotop vytvára mozaiku s biotopom Tr8 – Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (zväz *Nardo-Agrostion tenuis* Sillinger 1933). V minulosti sa vresoviská na lokalite „Za Havraníkom“ vyskytovali pravdepodobne na (oveľa) väčšej ploche, avšak veľká časť dotknutého svahu, kde boli predtým pasienky, ústupom obhospodarovania – pasenie, postupne (v druhej polovici 20. storočia) zarástla a na stanovišti v súčasnosti prevažuje viac-menej zapojený (zmiešaný) smrekový les v rôznych štádiách vývoja. Z hľadiska ochrany a zachovania spoločenstiev vresovísk je potrebné zabezpečiť ich pravidelné extenzívne spásanie hovädzím dobytkom alebo ovcami, ktoré je v súčasnosti nedostatočné alebo úplne absentuje. Na perspektívnych – ešte nezarastených častiach s výskytom vresu, je potrebné urobiť revitalizačné opatrenia – výrub drevin a zabezpečenie následného pasenia.

MIROSLAVA MALOVCOVÁ-STANÍKOVÁ

Vlastivedné múzeum v Hlohovci, Františkánske nám. č. 1, 920 01 Hlohovec, malovcova.miroslava@zupa-tt.sk

Zápis č. 3: Trnavská pahorkatina, Trakovice, j. od obce, Dudváh, ľavý breh, cca 400 j. od vodnej čerpacej stanice, 48°26'10" s. š., 17°42'55" v. d. (Google Earth™), 140 m, sklon 0°, plocha 20 m², celk. pokr. 100 %, E₁ 100 %, E₀ 0 %, 23. 5. 2017, M. Malovcová.

E₁: *Carex acutiformis* 5, *Humulus lupulus* 3, *Galium mollugo* agg. 2, *Rubus caesius* 2, *Calystegia sepium* 1, *Equisetum arvense* +, *Lysimachia vulgaris* +, *Phragmites australis* +.

Asociácia *Caricetum acutiformis* Egger 1933 (*Phragmito-Magnocaricetea*). Biotop Lk10 (Vegetácia vysokých ostríc).

Zápis č. 4: Trnavská pahorkatina, Bučany, v. od obce, Dudváh, pravý breh, cca 50 m j. od kamenného mosta, 48°25'27" s. š., 17°42'45" v. d. (Google Earth™), 140 m, sklon 0°, plocha 20 m², celk. pokr. 100 %, E₁ 100 %, E₀ 0 %, 23. 5. 2017, M. Malovcová.

E₁: *Carex acutiformis* 5, *Rubus caesius* 3, *Cirsium arvense* 1, *Galium mollugo* agg. 1, *Humulus lupulus* 1, *Lycium barbarum* (juv.) 1, *Arrhenatherum elatius* +, *Iris pseudacorus* +, *Prunus spinosa* (juv.) +, *Rosa canina* (juv.) +, *Urtica dioica* +.

Asociácia *Caricetum acutiformis* Egger 1933 (*Phragmito-Magnocaricetea*). Biotop Lk10 (Vegetácia vysokých ostríc).

Zápis č. 5: Trnavská pahorkatina, Bučany, v. od obce, Dudváh, pravý breh, cca 20 m j. od kamenného mosta, 48°25'28" s. š., 17°42'45" v. d. (Google Earth™), 140 m, sklon 0°, plocha 25 m², celk. pokr. 100 %, E₁ 100 %, E₀ 0 %, 21. 6. 2017, M. Malovcová.

E₁: *Phalaroides arundinacea* 5, *Urtica dioica* 3, *Cirsium arvense* 2, *Galium mollugo* agg. 2, *Anthriscus sylvestris* 1, *Persicaria hydropiper* 1, *Rubus caesius* 1.

Asociácia *Phalaridetum arundinaceae* Libbert 1931 (*Phragmito-Magnocaricetea*). Biotop Lk10 (Vegetácia vysokých ostríc).

JOZEF ŠIBÍK

Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV, Botanický ústav, Dúbravská cesta 9, 845 23, Bratislava, jozef.sibik@savba.sk

Zápis č. 6: Lúčanská Malá Fatra, Martinské hole, Veľká lúka, napravo od chodníka smerom na Veterné, bližšie k vysielacu, 49°05'17,0" s. š., 18°48'51,4" v. d., vrcholová plošina, granodiorit, na povrchu pôdy nerozložený humus, ihličie, pôda čiastočne tvorená rašelinou, pH (H₂O) 2,65, konduktivita 194,20 µS/cm/20 °C, 1471 m, JJZ, sklon 3°, plocha 100 m², celk. pokr. 100 %, E₂ 85 % (2–2,5 m), E₁ 90 % (30–60 cm), E₀ 40 % (machorasty det. R. Šoltés, lišajníky I. Pišút), 30. 8. 2004, J. Šibík, TV#: 717295.

E₂: *Pinus mugo* 4, *Sorbus aucuparia* subsp. *glabrata* 2b.

E₁: *Vaccinium myrtillus* 4, *Vaccinium vitis-idaea* 2b, *Dryopteris expansa* 2a, *Homogyne alpina* 2m, *Calamagrostis villosa* 1, *Avenella flexuosa* +, *Sorbus aucuparia* subsp. *glabrata* +. Mimo plochy zápisu: *Athyrium distentifolium*.

E₀: *Dicranum montanum* 3, *D. scoparium* 3, *Hylocomium splendens* 3, *Cladonia digitata* 1, *Barbilophozia attenuata* +, *Brachythecium reflexum* +, *Calyptogeia integristipula* +, *Cetraria islandica* +, *Plagiothecium curvifolium* +, *Pleurozium schreberi* +, *Ptilidium pulcherrimum* +,

Sanionia uncinata +, *Sphagnum capillifolium* +, *Tritomaria exsecta* +, ***Vulpicida tubulosus*** +. Na konároch kosodreviny: *Hypogymnia physodes*, *Pseudevernia furfuracea*, *Parmeliopsis ambigua*, *Vulpicida pinastri*.

Zaujímavý výskyt druhu *Vulpicida tubulosus* (= syn. *Cetraria tilesii*) mimo územia Tatier, ktorý je typickým zástupcom spoločenstiev triedy *Carici rupestris-Kobresieta* Ohba 1974. Je to zraniteľný taxón zaznamenaný na neobvyklom stanovišti v kosodrevine. Vyskytoval sa na rozkladajúcom sa dreve a poliehavých kmeňoch hlavného edifikátora. Asociácia *Dryopterido dilatatae-Pinetum mugo* Unar in Unar et al. 1985. Biotop Kr10 (Kosodrevina).